

CORRELATION RELATIONSHIPS WITH INDICATORS CHARACTERIZING MENTAL QUALITIES IN STUDENTS, TRAINING BASKETBALL

Abstract: The matter regarding the dependence of the effectiveness of the play activity from the mental factors interests more and more basketball experts. There is a constant search for new points of support in the preparation of the athletes, which might provide an advantage in sports battles. The goal of the study is to establish the strength and characteristics of the connections between the indicators, determining the mental qualities of students, training basketball.

Author information:

Petko Ivanov
PhD student
at Konstantin Preslavsky – University of Shumen
✉ delevi62@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:
students, mental qualities, basketball,
preparation of the athletes

Целта на изследването е да се установи силата и характера на връзките между показателите, определящи психическите качества на студенти спортуващи баскетбол.

Задачите, които си поставихме са:

1. Да се определи нивото на психическите качества на студенти спортуващи баскетбол;
2. Да се определи степента на значимост между отделните показатели характеризиращи психическите качества.

Обект на изследването са 30, включени в организирани занимания по баскетбол към представителният отбор на ИУ – Варна.

За установяване нивото на психическите качества е използван методът на тестиране при лабораторни условия. Приложени са общо 14 теста.

Психически качества

№	Показатели	Мерни единици	Точност на измерване	Посока на нарастване
1.	Концентрация на вниманието (Квн)	s	1	–
2.	Устойчивост на вниманието (Увн)	s	1	–
3.	Оперативно мислене – ходове (Омх)	Брой	1	–
4.	Оперативно мислене – време (Омв)	s	1	–
5.	Оперативно мислене – коефициент (Омк)	Балове	0,01	–
6.	Личностна тревожност (Лт)	Балове	1	–
7.	Реактивна тревожност (Рт)	Балове	1	–
8.	Екстрровертност/интровертност (Е/И)	Балове	1	+
9.	Невротичност (Н)	Балове	1	–
10.	Дедуктивно мислене (IST 2000 R) *Допълване на изречения	IQ точки	5 IQ точки	+
11.	Вербално индуктивно мислене (IST 2000 R) *Гърсене на отношения	IQ точки	5 IQ точки	+
12.	Абстрактно логическо мислене (IST2000R) *Матрици	IQ точки	5 IQ точки	+
13.	Краткосрочна памет (IST 2000 R) *Фигурална памет	IQ точки	5 IQ точки	+
14.	Умение за разсъждаване, анализиране и решаване на проблеми (IST 2000 R) *Общ резултат от IST 2000 R	IQ точки	5 IQ точки	+

Необходимостта от разширяване на обхвата върху изградената основа, базираща се на данни от вариационната обработка, открива възможност чрез по-задълбочено вникване в причинно-следствените връзки между изследваните показатели да се постигне широкообхватен **поглед**, носещ плътност в обема от информация и периодизация. Всичко това ще даде възможност да се контролира и управлява учебно-тренировъчният процес, а също ще спомогне да се рационализират тренировъчните средства и методи на база на т.нар. „положителен пренос“ на тренираността. В литературата има данни относно взаимовръзката на психологическите фактори в баскетбола (Цветков 1999). В свое мащабно изследване авторът разглежда психологическата подготвеност на висококвалифицирани баскетболисти и разкриването на взаимовръзките между психологическите характеристики.

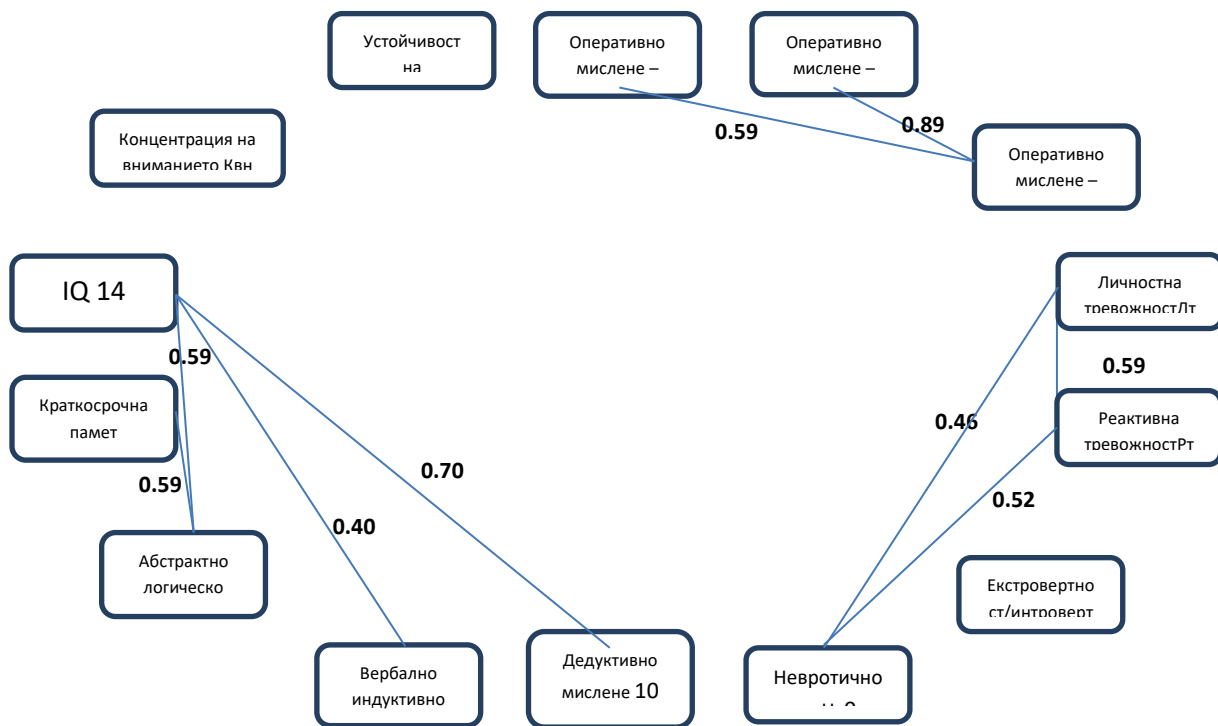
Използвана е обикновена линейна корелация.

Получените данни за силата и броя на значимите корелационни връзки на показателите, характеризиращи психическите качества, са представени на **таблица 2** и на корелационно-структурния модел на фиг. 1. От същата фигура се виждат 9 значими вътрешнокорелационни зависимости между отделни показатели.

Таблица 2

Фигура 1

Анализът на **фиг. 1** показва, че между показателите за оценка на мисловните процеси са възникнали най-много връзки (4). Едната оформена връзка е между показателя за абстрактното логическо мислене (№12) и този, измерващ способността за краткосрочно, целенасочено запомняне и възпроизвеждане (№13), със степен на значимост $r=552$.

Тази връзка дава основание да смятаме, че студентите, спортуващи баскетбол, притежават възможността да се абстрахират от незначителни подробности, за да се разгледа ситуацията, която е възникнала, в нейната пълнота, ще притежават по-добра първична памет.

Правят впечатление очакваните и логични установени зависимости на показателите за дедуктивно мислене (№10), вербално индуктивно мислене (№11) и абстрактното логическо мислене (№12) с показател №14 (умението за разсъждаване, анализиране и решаване на проблеми) или общата интелигентност. Открилите се връзки са с големина, съответно $r=700$ на извеждане на особеното и единичното от общото с общата интелигентност. Умерена ($r=406$) е връзката, показваща ни възможностите за умозаключение, при което от частни истини се извеждат общи съждения с общата интелигентност. Значителна ($r=591$) се е оказала и тази на възможността за разглеждане на ситуацията в нейната пълнота и общата интелигентност.

Изводи:

1. Установяват се съществени различия в еднородността при показателите, характеризиращи интелектуалните качества на студентите, спортуващи баскетбол – концентрация и устойчивост на вниманието, в бързината на мислене по отношение на използваното време и относно качеството на оперативното мислене – рационалност и бързина. Близки до границата на хомогенност за групата са резултатите, получени за точността на мислене.

2. Изследването показва, че показателите, характеризиращи свойствата на темперамента, ни разкриват разнородност при личностната тревожност, екстраверсия/интраверсия и невротичност. Приблизително еднакви в изследвания период са резултатите, получени за реактивната тревожност.

3. Студентите, спортуващи баскетбол, са нехомогенна група относно показателите за оценка на качеството и бързината на мисловните процеси – дедуктивно мислене, абстрактно логическо мислене, краткосрочна памет и умението за разсъждаване, анализиране и решаване на проблеми. Близки до границата на хомогенност в изследвания период са резултатите, получени при индуктивно мислене.

References:

1. **Tsvetkov, VI.** - Psychologically factors in basketball, Sofia, NSA Press 1999.
2. **Yanev, V.** - Operational thinking and change in his sports activities. // Psychology No 6, Sofia 1983.